

თქცობბრედი

1938

ნ6

ოქტომბრული

№ 6
035060
1938 წ.

საქ. სსრ ცაკის ზავ. „კომუნისტი“
რედაქ. მისამართი: თბილისი, გრიბოედოვის ქ. № 34
ტელ. № 3-02-61

საბ. პ. ლ. კ. კ. ცეკას და საბ. ბანსაბკომის მართვისური ორგანო

შენახვის შინაარსი

	83
1. რიწო მარბიანი—ეთერი და არჩენები (ლექსი)	1
✓ 2. ი. ბრიშაშვილი—ოქტომბრელის სიმღერა (ლექსი)	2
3. მაქსიმ გორკი—პეპე (მოთხრობა თარგმანი ნ. ავააშვილისა)	3
4. გიორგი შუჩიშვილი—უკვდავი სახე (ლექსი)	6
5. ავთანდილ ქაშმაძე—ძია გორკის (ლექსი)	6
6. ნიკოლო ნაზარელი—უცნობი ქვეყნისაკენ (ნარკვევი)	7
✓ 7. ვ. ინგერი—ჩვენ ოთხნი ვართ (ლექსი თარგ. ი. გრიშაშვილისა)	11
8. ი. სიხარულიძე—ცქრილა ცილა (ლექსი)	11
9. ი. ბერბანი—გაქვალტყავებული ძროხა (მოთხრობა თარგმანი თურ- მან შანშიაშვილისა)	12
10. კონსტანტინე ბაშსაშვილი—სამურთიანი იადონი (იგავი)	14
11. სიმონ ძვარინი—ქართული დედა (მოთხრობა)	15
12. პ. ბანიშვილი—გამოცანები გარეკანის მე-3 გვ.	
13. ალ. საჩინოელი—გამოცანები გარეკანის მე-4 გვ.	

ფურნალი გაფორმებულია მხატვარ—ვ. ბერევიანისა და გ. კახიძის მიერ.

გარეკანის მხატვრობა ეკუთვნის—ს. გაბაშვილს.

პასუხისმგებელი რედაქტორი—ლ. შიშინაძე პასუხისმგებელი მდივანი თ. შანშიაშვილი

გადაეცა წარმოებას 15/V-1938 წ.
ხელმოწერილია დასაბუქდად 8/VI

ქალაქის ზომა 60×92
ფორმათა რაოდენობა 16 გვ. 9¹/₄×14

ეთერი და არჩევნები

- გამაღვიძე დილით ადრე,
დედა, გენაცვალე,
უსათუოდ, თუ გიყვარდე,
ოღონდ იყოს მალე".
დაღალული ეთერიკო
ძლივსდა ახელს თვალებს.

ვერ ისვენებს, ეძინება,
სახე მოჩანს მთვლეში,
ტუჩზე დიმი დარჩენია,
ო, რა კარგად შეენის!
სარეცელი მოხატულა
შავი კულულებით...

დაიძინა... სიხარული
გულში ჩაჰყვა თანა.
რა მშვიდი!ა! წამწამები
რა ღამაზად ჩანან!
ეთერიკოს ნანა უნდა,
ნანა, ვარდო, ნანა!

ჰო, პატარამ ვერ დაასწრო
ჩვენი მამლის ყვილს,
ჩუმად ადგა. "ყველას სძინავს
დილის ტკბილი ძილით!"
საქმიანობს, თანაც დადის
ნაბიჯებით ფრთხილით.

სად წავიდა ასე ჩუმად
უწყინარი ბავშვი?
ყვავილებს კრეფს, ჩაბარულა
ჩვენებთან ბაღში:

დიდ სტალინის
სურათს მორთავს,
გაიხარებს მაშინ!

მიდის ხტუნვით, სიხარულით
აირბინა კიბე,
დიდ სურათთან გაჩერდება

და ჩურჩულებს კიდევ:
„ძია! კარგი ყვავილები
ყველა დაგიკრიფე“.

რთავს ყვავილი ყვავილებით
ბედნიერთა მამას,
რთავს, ვინაც რომ სიხარულით
დაგვტრიალებს მარად.

ციბრუტყვით დატრიალებს,
მინც არ დალილია,
დგას, შესცქერის გახარებით
დიდ სტალინს და დილას!

მზემ ფანჯარას მოაყარა
უხვად ნაპერწკალი...
როცა ყველამ გაიღვიძა,
გაახილეს თვალი,
ეთერიკო დაინახეს,
უცქეროდა სტალინს.

სსსჩრქვპმ
პუნქტი

3312

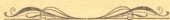
ყველა სადღაც იჩქაროდა
ეთერიკოს მეტი,
ყველა სადღაც მიდიოდა
გახარებულ ბედით.
ბოლოს ველარ მოითმინა:
— სად მიდიხარ, დედი?!

დედამ ყური არ ათხოვა,
გატრიალდა სწრაფად,
თითქოს იგი დაეჭებდა
მოშორების საბაბს,
გოგო მაინც არ მოეშვა,
ხელით დასწვდა კაბას...

არ უნდოდათ წაეყვანათ,
უთხრეს: „მოვალთ მალე!“
ალარც საჩუქრებმა გააღიზიანა
ალარც „გენაცვალე“
კრემლიანი თვალი ჰქონდა,
ისე წაიყვანეს.

შინ დაბრუნდა, სიხარულის
ჰქონდა ნაპერწკალი,
ჰკითხეს, თუ რა გააკეთა
ან რა ნახა თვითონ,

თქვა: -ვიყავი არჩევნებზე,
მოვიხადე ვალი,
თვრამეტი წლის არ ვარ, თორემ
ხმას მივცემდი სტალინს!-

ი. გრიშაშვილი

ოქტომბრელის = სიმღერა

არ განმიცდია წარსულის
სიღუბლირე და ნაღველი,
დიდი ოქტომბრის შვილი ვარ,
ახალი ქვეყნის მნახველი.

ვემსახურები სამშობლოს
ნაყოფიერი შრომითა...
მაგრამ თუ მტერი დაგვესხა
სისხლით, სიკვდილით, ომითა,—

მაშინ მეც ანახდეულად
განზე მედება წიგნები
და ჩემი ქვეყნის სახსენლად
მებრძოლთა რიგში ვიქნები.

დიდი ოქტომბრის შვილი ვარ,
დიდ ბელადს მივე პირობა—
სამი რამ მწამდეს, მიყვარდეს:
სწავლა, შრომა და გმირობა.

პეპე ათი წლისაა, ის სუსტია, წვრილი, ხელიკივით სწრაფი, ვიწრო მხრებზე ქრელი ძონძები ჰკიდია, უამრავი ნაფლეთიდან მოუჩანს მზისა და ქუჩისაგან ჩაღურჯებული ხორცი.

ის გამხმარს ბალახსა ჰგავს, — წამოუბერავს ზღვიდან ნიავი და მიაქროლებს, მიათამამებს. მზის ამოსვლიდან დაბინდებამდის დახტის პეპე კუნძულის ლოდებზე და ყოველ საათს საიდანღაც გაისმის მისი დაუღალავი ხმა:

— იტალია, მშვენიერო, იტალია ჩემო!

ყველაფერი ართობს: ყვავილები, ხშირ ნაკადულებად რომ ჩასდევს ნოციერ მიწას, სოსან ლოდებზე მოსიარულე ხლიკები, ფრინველები ზეთისხილის გამოკვერილ ფოთლებში, ვენახის მალაქიტის მაქმანში, თევზები ზღვის ფსკერის ბნელ ბალებში და ფორესტერებში, ქალაქის ვიწრო, დაკლაკნილ ქუჩაბანდებში: სქელ-სქელი გერმანელი დაშნისაგან გაჩეხილი პირისახით; ინგლისელი, ყოველთვის მსახიობს რომ გვაგონებს, რომელიც შეჩვეულია მიზანთრობის როლის თამაშს; ამერიკელი, რომელსაც დაეინებით, მაგრამ ამოად სურს ჰგავდეს ინგლისელს, და შეუდარებელი, ჩხარუნასავით აურზაურიანი ფრანგი.

— რა სახეა! — ეუბნება ამხანაგებს პეპე და ყოველისმხედველი თვალებით ანიშნებს გერმანელზე, რომელიც ამპარტახობის გამო იმ ზომამზე გაბერილა, რომ თმა ყალბე უდგას. — აი პირისახე. ჩემს მუცელზე ნაკლები როდი იქნება!

პეპეს არ უყვარს გერმანელები. ცხოვრობს ქუჩის, მოედნისა და ბნელი დუ-

ქნების იდეებითა და განწყობილებებით, სადაც მისი ხალხი სვამს ლენოს, თამაშობს ბანქოს და გაზეთის კითხვისას საუბრობს პოლიტიკაზე.

— მრავალი საინტერესო ისტორიის მოთხრობა შეიძლება პეპეზე.

— ერთხელ რომელიღაც სინიორამ¹⁾ დაავალა მისი ბალიდან მეგობარი ქალისათვის საჩუქრად წაეღო კალათით ვაშლები.

— ერთ სოლდოს²⁾ გაჩუქებ! — უთხრა ქალმა. — ეს როდი გავენებს...

პეპემ სრული მზადყოფნით აიღო კალათი, დაიდგა თავზე და გაემართა, სოლდოსთვის კი მხოლოდ საღამოს დაბრუნდა.

— ძალიან დაიგვიანე! — უთხრა ქალმა.

— მაგრამ მიინც დავიღალე, ძვირფასო სინიორა, — ამოხენწვით მიუგო პეპემ. — ისინი აკი ათეულზე მეტნი იყვნენ.

— როგორ? პირამდის სავსე კალათში მხოლოდ ათი ვაშლი?

— ბავშვები, სინიორა.

— მაგრამ ვაშლები?

— ჯერ ბავშვები: მიქელე, ჯოვანი...

— მიპასუხე, მიუტანე თუ არა ვაშლები?

— მოედნამდის, სინიორა! მომისმინეთ, თუ რა კარგად მეჭირა თავი. ჯერ სულაც არ ვაქცევდი ყურადღებას მათ დაცინვას, — დაე, ფეჭობღი, შემადარონ ვირს, ყველაფერს მოვითმენ სინიორას პატივისცემისთვის მეთქი. მაგრამ როცა დედაჩემსაც დაუწყეს დაცინვა, — აა, ვიფიქრე, ეს არ შეგონებდა მეთქი. მაშინ ჩამოვდგი კალათი, და უნდა დაგენახათ, სინიორა, თურა მარჯვედ ვუმიზნებდი იმ ავაზაკებს, ბევრს იცინებდით კიდევ.

— მათ დაცინვას ჩემი ვაშლები? — შეჰყვირა ქალმა.

1) სინიორა — ქალბატონი; სინიორა — ბატონი.
2) სოლდო — იტალიური ფული.

პეპემ ნადვლიანად ამოიხვნეშა და მიუგო:

— ოჰ, არა. ის ვაშლები, რომლებიც ასკდა ბავშვებს, კედლებს შეასკდა, დანარჩენი კი შეესანსლეთ მას შემდეგ, როცა გავიმარჯვე და მტრებს შევეუროგდი...

ქალი დიდხანს კაპასობდა, ქოქოლას აყრიდა პეპეს გაკრეკილ თავზე. — იგი უსმენდა ქალს გულდასმით და მორჩილად, დროდადრო გააწყაბუნებდა პირს, ხანდახან ჩუმი მოწონებით წამოიძახებდა:

— ო—ო, რა ნათქვამია! როგორი სიტყვებია!

ხოლო როცა ქალი დაიღალა და გაცალა, ბიჭმა მიიძახა:

— იცით, მერწმუნეთ, ასე არ შეუხდებოდლით, რომ დაგენახათ, რა ზუსტად ვახვედრებდი თქვენი ბაღის მშვენიერ ნაყოფს იმ ავაზაკების ქუქუციან თავებს! ოჰ, ერთი დაგენახათ და! ორ სოფლისაც არ დაიშურებდით შეპირებული ერთის ნაცვლად.

უხეშმა ქალმა ვერ გაიგო გამარჯვებულის თავმდაბლური სიამაყე, მხოლოდ რკინისებური მუშტი მოუღერა პეპეს.

პეპეს დაიკო, ძმაზე დიდად უფროსი, მაგრამ მასზე ნაკლებად ჭკვიანი, მდიდარი ამერიკელის ვილაში დადგა მოსამსახურედ. იგი მაშინვე სუფთა და ლოყაწითელი შეიქნა; კარგი ქამასით ისე გაჯანსაღდა და გაიხსრ, როგორც მსხალნი ავეისტოში.

ერთხელ ძმა შეეკითხა:

— ყოველდღე ქამს საქმელს?

— თუ მსურს, ორჯერ და სამჯერაც დღეში, — ამაყად მიუგო დამ.

— კბილები მაინც შეიცვალე, — ურჩია პეპემ და ჩაფიქრდა, შემდეგ კი კვლავ შეეკითხა:

— შენი ბატონი ძლიერ მდიდარია?

— იგი? ვფიქრობ, მეფეზე უფრო.

— სისულელეს თავი დავანებოთ ზამდენი შარვალი აქვს შენს ბატონს?

— ძნელი სათქმელია.

— ათი?

— შეიძლება მეტიც...

— მაშ, მოდი, მომიტანე ერთერთი, არც ისე გრძელი და თბილი, — შევედრა პეპე.

— რისთვის?

— ხომ ხედავ, როგორი მაცვია?

დანახვ ძნელი იყო, — პეპეს შარვლისაგან ძლივს მცირე რამ დარჩენოდა ფეხებზე.

— დიად, — დაეთანხმა და, — შენ გვირია ჩაქმა—დაბურვა. მაგრამ მას ხომ შეუძლია იფიქროს, რომ ჩვენ მოვიპარეთ? პეპემ დიდმნიშვნელოვნად უთხრა:

— აღაძიანები ჩვენზე სულელად კი არ უნდა ჩავთვალიოთ! როცა დიდისაგან იღებენ ცოტას, ეს მოპარვა როდია, არამედ მხოლოდ გაყოფა.

— ეს ხომ ყბედობაა! — არ თანხმდებოდა და, მაგრამ პეპემ ჩქარა დაიყოლია იგი, ხოლო როცა დამ სამზარეულოში მოიტანა ღია რუხი ფერის შარვალი და ის პეპეს ტანზე ოდნავ გრძელი აღმოჩნდა, პეპე წუთსვე მიხვდა, თუ რა უნდა ექნა.

— მოიტა! — თქვა მან.

ამერიკელის შარვალი ორივემ სწრაფად გადააქციეს ბავშვისათვის მოსარგებ კოსტუმად: გამოვიდა ოდნავ სრული, მაგრამ მოხერხებული ტომარა, რომელიც მხრებზე თოკებით მაგრდებოდა, სახელოების მაგივრობას კი ჯიბეები ეწეოდნენ.

კიდევ უფრო უკეთ მოირგებდნენ, მაგრამ ხელი შეუშალა დიასახლისმა: შემოვიდა სამზარეულოში და ყველა ენაზე ერთნაირად ცუდად, როგორც ეს მიღებულია ამერიკელებში, დაიწყო ფრიად უხეში სიტყვების რატრატი.

პეპემ ვერაფრით შეძლო ქალის მკვერმეტყველების ჩაქრობა. იქმუნებოდა, გულზე იღებდა ხელს, ხან სასოწარკვეთით თავზე წაივლებდა ხელს, მოქანცული ხენეშოდა, მაგრამ ქალი ვერ დაწყნარდა ქმრის მოსვლამდის.

— რაშია საქმე? — იკითხა ქაბარმა.
მაშინ პეპემ განაცხადა:

— სინიორ, ძლიერ მაოცებს თქვენი
სინიორასაგან ატეხილი ხმაური. ოღნავ
აღშოფოთებული ვარ კიდევ თქვენს მაგი-
ვრად. იგი, როგორც გავიგე, ისე ფიქ-
რობს, თითქოს ჩვენ გავაფუჭეთ შარვალი,
მაგრამ გარწმუნებთ, კარგად მადგია ტან-
ზე. როგორც ჩანს, მას ჰგონია თქვე-
ნი უკანასკნელი შარვალი წაიღე და
თქვენ ვეღარ შეიძლებთ მეტის ყიდვას...
ამერიკელმა დამშვიდებით მოუსმინა
და შეხიზნა:

— მე კი ვფიქრობ, ვაებატონო, რომ
საჭიროა პოლიციას დაეუძახოთ.

— მართლათა? — ძლიერ გაოცდა პეპე.
— რისთვის?

— რომ საპატიმროში წაგაბრძანონ...
სამინლად შეწუხდა პეპე. კინალამ
ატრდა, მაგრამ თავი შეიკავა და ვაჟ-
კაცურად წარმოთქვა:

— თუკი თქვენ ასე მოგწონთ, სინიორ,
თუკი გიყვართ ადამიანის საპყრობილე-
ში ჩასმა, — ეს ასეც უნდა მოხდეს. მაგრამ
მე ასე არ მოვიტყეოდი. ბევრი შარვალი
რომ მქონიდა და თქვენი კი — არცერთი!
რომ შარვალს გარუქებდით, სამსაც; თუმ-
ცა სამი შარვლის ერთად ჩაცმა შეუძლე-
ბელია! განსაკუთრებით ცხელ დღეში...
ამერიკელმა გადინარხარა; ხანდახან
მდიდარიც ხომ არის მზიარული.

შემდეგ გაუმასპინძლდა პეპეს შოკო-
ლადით და ერთი ფრანკი (1) აჩუქა.
პეპემ კბილით გასინჯა ფული და მად-
ლობა გადაუხადა:

— გამადლობთ, სინიორ! როგორც
ჩანს, ფული ყალბი არ უნდა იყოს.

პეპე ყველაზე უკეთ გრძნობს თავს,
როცა დგას სადმე ლოდებთან ჩაფიქრე-
ბული, ათვლიერებს მათ ნაბარალებს, თი-
თქოს მათზე კითხულობდეს ქვების ცხოვ-
რების ბუნდოვან ისტორიას. ამ წუთებ-
ში მისი ცრაცხალი თვალები გაფართოე-
ბულია, ლამაზად კომციმებენ, ფაქიზი
ხელები ზურგზე უწყვი და ოღნავ წახ-
რილი თავს აკანტურებს, თითქოს ყვა-
ვილის ჯამი იყოს. რალაცას ჩუმაღ ღრუ-

ტუნებს ცხვირში და ყოველთვის მოგონებს:
— ფიორინო — ო... ფიორინო...

შორიდან, როგორც უხარბა, სარჩაგაძე
რის ხმა, მოისმის ზღვის ყრუ ადგილზე-
ნა. პებლები დაქრიალებენ ყვაილებზე,
პეპემ ასწია თავი და ათვლიერებს მათ,
თვალენს ნაბავს მზეზე, ოღნავ ხარბად
და სევდიანად, მაგრამ მაინც გულკეთი-
ლად, როგორც დედამიწაზე მცხოვრები
უფროსი.

— ქმა! — შესძახებს, შემოაკრავს ტაშს
და აფრთხობს ზურმუხტოვან ხელიც.

ხოლო როცა ზღვა მშვიდია სარკესა-
ვით და ლოდებში არ არის წყალცემის
თეთრი მაქმანი, პეპე ზის სადმე ქვაზე,
გამკრიახი თვალებით იმზირება გამკვირ-
ვალე წყალში: იქ, წითურ წყალმცენა-
რეთა შორის, მწყობრად დასრიალებენ
თევზები, სწრაფად გაიფლევებენ გარნელე-
ბი, გვერდელად მიხობავს კიბო. და
სიჩუმეში, ლურჯი წყლის თავზე, ნელად
გაისმის ბავშვის წკრიალა, ფიქრორეუ-
ლი ხმა:

— ო, ზღვაო... ზღვაო...

მოზრდილები ლაპარაკობენ ბავშვზე:

— ეს ანარქისტი გამოვა!

ხოლო ვინც უფრო გულკეთილია და
უფრო ყურადღებით ეპყრობიან ერთმა-
ნეთს, — ისინი სულ სხვას ამბობენ:

— პეპე ჩვენი პოეტი იქნება....

პასკვალინო კი, დურგალი, რომელ-
საც ვერცხლისაგან ჩამოსხმული თავი
აქვს და თითქოს ძველ რომაულ ფულზე
აღბეჭდილი სახე, ბრძენი და ყველასა-
გან პატივცემული პასკვალინო თავისას
გაიძახის:

— ბავშვები ჩვენზე უკეთესნი გამოე-
ლენ და უფრო უკეთაოც იცხოვრებენ!
ბევრს სჯერა მისი.

1) ფრანკი — ვერცხლის ფული, უფროს 371, კამბჯ.

უკვლავი სახე

აბა, დახედეთ ამ სურათს:
სად შეგხვედრიათ, ვინ არის?
ტანმაღალი და ქერაა,
შუბლდაღარული, მკინარი.
ვერ მიხვდით? ეს ხომ სახეა
საყვარელ ძია გორკისა,
ვინც შეუპოვრად ებრძოდა
მონობას, ციხე - ბორკილსა.
ადრე მოუკვდა დედ - მამა,
ადრე იგემა ობლობა,
ეძებდა; ვერ პოულობდა
მშობლიურ თანამგრძობლობას.
ჯერ კიდევ თქვენებრ პატარას
ტუქსავდა ნათესაობა,
სადაც წავიდა, წინ დახვდა
სიმკაცრე და გულქვაობა.
წამოიზარდა... რუსეთი
მთლად ფეხით შემოიარა

და ხალხის ყოფაცხოვრება
გაიციო, გაიზიარა.
ის ხელს უწვდიდა საშველად
დაცემულს, დამცირებულსა
და წყველა - კრულვას უთვლიდა
მუქთახორების კრებულსა.
მკლავით და აზრით ძლიერი,
ის ყველას უმკლავდებოდა,
მისგან ნასროლი ისარი
დანიშნულ მიზანს ხვდებოდა.
ამხელდა, ანადგურებდა
შენიღბულ მტერთა სიაცეს,
მოწამლეს, მთელი სხეული
დაუხრეს, დაუწიავეს.
ის მოპკლეს, მაგრამ რა მოპკლავს,
რაც მის ნიჭს დაუდგენია?
იგი მარადის იცოცხლებს,
როგორც დიადი გენია.

ავთანდილ კაშაძე

ძ ი ა გ ო რ კ ი ს

რა მწერალი გამოაკლდა
ჩვენ მშობლიურ დიად მხარეს!
იგი მტრების მსხვერპლი გახდა,
დღეს შეგვიპყრო სიმწუხარემ.
ჩვენ ვიგონებთ იმის სახელს
და ბავშვებსაც გვიყვარს იგი,
ვინც შეაქო გამარჯვების
სტალინური ოქროს წიგნი.

ვინც სტალინის სიბრძნეს გაპყვა,
ვინც ხალხთ გულში დაიბუღა,
ვინც აანთო ბრძოლის ცეცხლი,
გვეყვარება იგი მუდამ!
სტალინის მზე დაგვიმციმებს,
გორკის მკვლევებს ვანადგურებთ,
და პოეტის მგზნებარ სიმებს
შეინახავს საუკუნე.

უცნობი ქვეყნისაკენ

ერთი კონტაქტული ახალგაზრდა კაცი განმარტოებით იდგა ოდესის ნავსადგურში. ეტყობოდა, მოწყყენილი იყო: ნაღვლიანი სახით გასცქეროდა თვალუწყვდენელ ზღვას და ზვირთების ტყლაშუნს ადევნებდა თვალყურს.

— ნეტავ ვინ იქნება ეს კაცი? — გაიფიქრა ნავსადგურში მოხეტიალე მალაქი ტანის ქაბუკმა და განიზრახა მისი გაცნობა.

ქაბუკმა ფრთხილად გადადგა ნაბიჯები კონტაქტულიისაკენ, მაგრამ ვერ გაბედა ახლოს მისვლა, ცოტა მოშორებით დადგა. შემდეგ საზამთროსა და პურის ქაშა დაიწყო. ქაშა მალე ანად, თან უცნობს მისჩერებოდა. უცნობმა შენიშნა ეს, მიიხედა გვერდით და .. პურს დააქვერდა. ქაბუკმა იგრძნო, რომ უცნობი თვალს არ აშორებდა პურს, მიხვდა: მას ძალიან შიოდა.

— გინდათ ქაშაო? — კითხვა შემდეგ მოკრძალებით.

უცნობს პირზე ნერწყვი მოაღდა, თვლები გაუფართოვდა, სახე გაუბრწყინდა. მთელი მისი გამომეტყველება თანხმობას აცხადებდა.

ქაბუკი მივიდა მასთან, მისცა პურისა და საზამთროს ნაჭერი.

— გმადლობთ, დიდად გმადლობთ! — უთხრა კონტაქტულმა, გამოართვა პური და ორიოდ წუთში გადასასწლა.

— იცით, მეგობარო, რა საქმე მიყავით? ო, როგორ მშოიდა! ორი დღე არაფერი მექაშა.

და მერე მოკლედ უამბო თავისი ბიოგრაფია:

— ქართველი თავადი ვარ, სახელად შაქრო მქვია. ვმსახურობ რკინიგზაზე. ჩემი მამა კავკასიაში ცნობილი მემამუ-

ლეა, ძალიან მდიდარია, ძალიან. მეც შეძლებული ვიყავ, რა თქმა უნდა. მქონდა აუარებელი ნივთი, მაგრამ ერთმა ბოროტმა ამხანაგმა გამქურდა და ოდესისაკენ გამოიპარა. გავიგე, დავედევნე. აქ მის კვლასაც ვერ მივაგენ. დავრჩი უფულოდ, უსახსროდ, ახლა ვშიშვლილობ, უკან დაბრუნების საშუალებაც არა მაქვს. იქნებ შენ გქონდეს ფული?

— მე? მე სრულიად ხელცარიელი ვარ.

— ჰო, ძმობილო, მართლა, კინაღამ დამავიწყდა მეკითხვა: შენი სახელი?

— ალიოშა.

— გვარი?

— პეშკოვი. დიად, ალიოშა პეშკოვი ვარ. არც დედა მყავს, არც მამა. დავეხეტები სხვადასხვა ქალაქში, სოფელში. თავს ძლივს ძლივობით ვიჩინებ. ვცხოვრობ ასე, გაჭირვებით.

ახლა აი, ძმობილო, მე რას გირჩევ: წადი პოლიციაში და ითხოვე უფასო ბილეთი ბათუმამდე.

— პოლიციაში? არა, პოლიციაში არ წავალ! — დაილულულა შაქრომ.

— რატომ?

— რატომ? აი რატომ: სასტუმროში ვცხოვრობდი. პატრონმა ფული მომთხოვა, მე ვერ მივეცი, არ მქონდა. შემდეგ კვლავ მომთხოვა. მაინც ვერ მივეცი. იგი დამემუქრა. მე გავბრაზდი და ვცემე. არ მახსოვს, რამდენი დავარტყი: ერთი, ორი, სამი, ოთხი თუ მეტი...

— მაშ რევენ შევაგროვოთ ფული, — დინჯად თქვა ალიოშამ.

ალიოშა პეშკოვი მართლაც შეუდგა ფულის შეგროვებას: ხან კაპიკს იშოვიდა, ხან შაურს, ხან კიდევ აბაზს. მაგრამ ფული ისევ იხარჯებოდა, — შაქრო ღორმუცელასავით ქაშადა.

გორკი თავისი ვაით.

დალონდა პეშკოვი, არ იცოდა როგორ ეშველა მეგობრისათვის. ზამთარიც ახლოვდებოდა, ოდესაში დარჩენა შეუძლებელი იყო.

— იცით, რა ექნათ? — სიხარულით წამოიძახა ერთხელ ალიოშამ, — მოდი, ფეხით გავსწიოთ! თუ გზაში მგზავრი ვერ მოვძებნეთ, მაშინ მე თვითონ წამოგაყვებით თბილისამდე.

შაქრომ დანაწიებით ვადახედა თავის ლამაზ ფეხსაცმელებს, კრელ კოსტუმს და გულის სიღრმიდან ამოიოხრა. მაგრამ რას იზამდა, სხვა საშუალება არ იყო, ბოლოს თანხმობა გამოუცხადა ალიოშას.

სულ მალე მათ ოდესა დასტოვეს.

მიდიოდნენ ასე ჩვენი მგზავრები. გზაში ათასი უბედურება ხდებოდათ, მაგრამ იმდეს არ კარგავდნენ. აი, მივალთ ქალაქ ნიკოლაევში და სამუშაოსაც ვიშოვიოთ, — ლაპარაკობდა ალიოშა.

შვიდი დღის მგზავრობის შემდეგ ნიკოლაევსაც მიაღწენ. იკითხეს სამუშაო, მაგრამ არაფერი აღმოჩნდა.

გულისტკივილით გამოემშვიდობნენ ნიკოლაევს, გაიარეს პერეკობი, სიმფეროპოლი და იალტისკეს ვაემართნენ.

მიალწიეს იალტას. ალიოშა მოიხიბლა ლამაზი სანახაობებით. კმაყოფილი იყო,

აქ სამუშაოც იშოვა და ქირაც წინასწარ მისცეს. ამ ფულით მან იყიდა პური, ცხაობა და ხორცი და შაქრით, ჩაქვებით თვითონ კი სამუშაოდ წავიდნენ ჩინკისკაიდან დაბრუნდა, დაინახა, რომ შაქროს ყველაფერი შეეკაშა. ეწეინა ალიოშას, მაგრამ მისთვის არაფერი უთქვამს. შაქროს სულ მუქთახორასავით იქცეოდა: ალიოშა მუშაობდა, ის კი ჯამდა.

— ვა, გვიკ ვარ ვიმუშაო! — თავისთვის ამბობდა შაქრო, — წამომიყვანა, ინებოს და მაკამოს. მე ვიმუშაო, ვიწვალო და მოვკვდე? მერე რამდენს იტირებს დედა, იტირებს მამა...

ცხოვრება გაქირდა. ალიოშა კვირაში ძლივსა აკეთებდა მანეთს. თან ზოგიერთ ქალაქში არ უშვებდნენ მოხეტიალე მგზავრებს, უწყალოდ სდევნიდნენ. აი, ერთხელ ქერჩში კინალამ დააპატიმრეს, მაგრამ მოხერხებულად გაიპარნენ და დაენაღნენ პოლიციას. რა უნდა ექნათ, სად გაქცეულიყვნენ?

და ისევ ალიოშამ მოიფიქრა:

— ღამით სრუტეზე ვადავიდეთო.

ბნელაში წყნარად მიუახლოვდნენ საბაქოს, სადაც წყალში რამდენიმე ნაეი ქანაობდა. ფრთხილად, სულგანავით მივიდა ალიოშა პალოსთან, მოხსნა ერთი ნაეი და ზღვის გულისაკენ შეაკურა. ქარი ქროდა, ზღვა დღეღავდა.

ბევრჯერ კიდევ კინალამ დაიღუპნენ გამოუცდელი მენავეები. მაგრამ მათ ბედლი სწყალობდა: უხიფათოდ გაიარეს გზა და გაზთიადისას ხმელეთს მიაღწენ.

თავიდან ფეხებამდის გაწუწულები გადმოვიდნენ ნავიდან. სწოროდ ამ დროს ძაღლების ყფა მოისმა. მოშორებით ცეცხლი ჩანდა. ცეცხლის გარშემო მწყემსები ისხდნენ. მგზავრები მივიდნენ მათთან.

— საიდან მოდიხართ, საით მიდიხართ? — იკითხეს.

ალიოშამ დაიწყო ამბის თხრობა. შაქრო კი სიცივისაგან ძაგძაგებდა.

— გაიძვრე სველი ტანისამოსი — ურჩია მოხუცმა მწყემსმა, — და ცეცხლის გარშემო ირბინე.

შაქრომ დაუჯერა მოხუცს, გაშიშვლდა და სირბილი დაიწყო. შემდეგ წუთით შედგა.

— ტაში, ტაში! — დაიძახა და ლეკური გააჩაღა.

შაქრომ ტანსაცმელი გაიშრო. მგზავრებმა უკვე დაიხვეწეს და წასვლა დააპირეს.

— შორს მიდიხართ? — ჰკითხა მათ მოხუცმა.

— თბილისამდის.

— ოო, დიდი გზაა!

* * *

იმგზავრეს, იმგზავრეს და შემდეგ კაცკაცის ახლოს, ლეკების ერთ სოფელში ამოჰყვეს თავი. იქ ორ დღეს წაიშუშავეს და გამოემშვიდობნენ სოფელს.

გზაში შაქრომ უბიდან ლეკური ნაქსოვები ამოიღო და თავმოშრონდ თქვა:

— ხედავ, რა ვიშოვე? გავყიდოთ და ფულებს ავიღებთ.

ალიოშამ არ მოუწონა თანამგზავრს საქციელი, ხელში ეცა და ნაქურდალი გადაყარა. განაწყენდა შაქრო, აღშფოთდა და ალიოშას ცემა მოუნდომა. პეშკოვმაც არ დაიხია უკან. გაიმართა ჩხუბი, იმდენი ურტყეს ერთმანეთს, იმდენი, რომ ორთავენი კარგა გვარიანად დაიქანცნენ. ბოლოს ჩხუბს თავი დაანებეს და გზა განაგრძეს.

— რისთვის ვცემდით ერთმანეთს? განა შენ მოგპარე? — ამბობდა შაქრო.

გაიარეს დარიალის ხეობა, გაიარეს გულაური... შაქრო გამხიარულდა:

— კიდეც ორი დღე, და თბილისში ვიქნებით, შინ მივალ. შემეკითხებიან: სად იყავი, როგორ იმგზავრეო? მეც ვუპასუხებ: ვიყავი ყველგან, ვნახე ყველაფერი. შემდეგ აბანოში წავალ. ახალ ტანისამოსს ჩავეცვამ, გავივლ-გამოვივლი... მამაჩემს ვეტყვი: აი, ეს იყო ჩემი ძმა, მასწავლიდა, მაქმედა და თან მცემდა ეს ძალი. მამაჩემო, აქამე მას, მთელი წელიწადი აქამე...

რა გინებათ სადილად — ჩახოხბილი ან ჩიხითმა, სამი ბოთლი ღვინო? შამფურზე შემწვარი წვადი! რა გინდა სულა და გულაო! იცხოვრე ჩვენთან, ჩვენთან იყავი...

ამ საუბარში მტყნთასაც მიუახლოვდნენ. შაქრო უკვებ დალონდა:

— იცი, მე ახნაური ვარ და არ შემიძლია ასე დაგლეჯილი მივიდე შინ. მე მრცხვენია, სალამოდის აქ დავიკარგავ. შენი
მეგობრისაა

მართლაც, ძველი სახლის ნანგრევებს ამოეფარნენ, დაღამებას უცდიდნენ.

დაღამდა, ქალაქი გაჩირაღდნდა.

ამ დროს მან ორი განსაკუთრებული სტუმარი მიიღო. ერთი მათგანი ქუჩაში შედგა და თქვა:

— ალიოშა, ხედავ ხილს? ეს ვერის ხილია. აქ დამიკადე. ერთ სახლში შევალ, ჩემი მშობლების ამზავს ვიკითხავ და ისევ მალე მოვბრუნდები.

— მალე?

— ჰო, სულ მალე.

და შაქრო გაქრა.

მაქსიმ გორკი.

იღვა ალიოშა ხიდთან და უცდიდა თანამგზავრს, იგი კი არსად ჩანდა.

მოულოდნელად ქუჩაში ხმაურობა ატყდა. შეიქნა ჩხუბი. ვილაცას სცემდნენ. საწაული კაცი ყვიროდა და შეელას ითხოვდა. ალიოშას აღარ მოუთმინა გულმა, ჩადგა მოჩხუბრებს შუა და სუსტს გამოეჭომავე.

ხმაურობაზე პოლიციელებიც განდნენ, მოჩხუბრები და გამზავებლებიც უბანში წაიყვანეს. იქ ყველაზე უფრო უხივად ალიოშა ეჩვენათ.

— ვინა ხარ? საიდან ხარ? ა! შენ გეკითხები, ბოსიაკო! რად ჩხუბობ ქუჩაში? აა, ხომ არ გინდა, რომ... — უყვიროდა ალიოშას პოლიციელი.

— ვინ გიცნობს აქ? აღბათ არავინ!

— მიცნობს მიხაილ იაკობისძე ნაჩალოვი

— ნაჩალოვი?! — გაიკვირვა პოლიციელმა.

პოლიციელის თანხლებით ალიოშა გადაგზავნეს ნაჩალოვთან. ნაჩალოვმა იგი გულთბილად მიიღო, გაათავისუფლებინა და მალე სამუშაოზეც მოაწყო მთავარ სახელოსნოში, კანტორის მოხელედ.

თბილისში ალიოშა შედარებით ადამიანურად ცხოვრობდა: მუშაობდა, კითხულობდა, წერდა, სწავლობდა, კავშირი ჰქონდა რევოლუციონერებთან, აფასებდნენ მის ბრწყინვალე ნიჭს.

ყველაზე უფრო მეტად იგი მოსწონდა რუსეთიდან გადმოსახლებულ კალიუჩნის.

ამიტომ მან წინადადება მისცა ალიოშას გადმორი ჩემს ბინაზეო.

პეშკოვი დათანხმდა... ერეკლე... სტუმარი და მასპინძელი უბრობდნენ. ალიოშას ნაამბობი მომხიბლველად ეჩვენებოდა.

— აბა, ერთი, მიაამე რამ შენებურად! — უთხრა ერთხელ მასპინძელმა სტუმარს.

ალიოშამ უამბო ბრიკისა და რადეს შესახებ.

— ეს უთუოდ უნდა დასწერო, უნდა დასწერო! — აღტაცებით წამოიძახა კალიუჩნი მოთხრობის დასასრულს. ხელი სტაცა ალიოშას, ოთანში შეამწყვდია მიაწოდა ქალაქი და კალამი, დაკტა კარი და მტკიცედ უთხრა:

— ვიღრე არ დასწერ, კარს არ ვაგელე.

კალიუჩნი გულისფანტკალით ელოდა შესანიშნავ მოთხრობას. ხშირად მიაყურადებდა კარზე: წერს თუ არა პეშკოვი.

პეშკოვი მართლაც წერდა; მალე მზად იყო მოთხრობა „მაკარ ჩუდრა“.

აღფრთოვანებულმა კალიუჩნიმ მოთხრობა „კავკაზის“ რედაქციაში გაარბენინა და გადასცა ნაცნობ ჟურნალისტს, გაზეთის თანამშრომელ ცვეტნიცკის.

1892 წლის 12 სექტემბერს „კავკაზის“ ნომერში მკითხველებმა ნახეს დიდებული მოთხრობა „მაკარ ჩუდრა“.

ეს იყო გენიალური მწერლის პირველი ნაწარმოები.

ჩვენ ოთხნი = ვართ

თუ გაბედავს ვინმე მტერი,
 რომ ხმელეთით მოგვეპაროს, —
 უფროსი ძე საზღვარზე დგას,
 მტერს გაუთხრის შავბნელ ხაროს.
 თუ მალლიდან მოვა მტერი
 და არაფერს დაერიდა, —
 შუათანა მფრინავია,
 მოსპობს იმავ ჰაერიდან.
 თუ გაჩნდება ზღვაზე მტერი
 და აამღვრევს ზვირთთა ჩქერებს, —

უმცროსი ძმა ფლოტს სდარაჯობს,
 დუშმანს ხელად მოიგერებს.
 თუ აღდგება მთელი ხალხი
 საბრძოლველად ვერავ მტერთან, —
 მე, ბებერი მათი დედა,
 ჩემს შვილებთან წავალ ერთად;
 შევუკერავ, მოვუხარშავ,
 დედას არ აქვს არვის შიში,
 ჩვენ ოთხნი ვართ, დიღო სტალინი,
 მიითვალე ანგარიშში!

თარგმანი ი. ზირიძისა

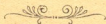
ილია სინაბაძე

ცქრიალა = ციალა

პაწაწინა ციალა
 კობტა და ცქრიალა,
 დილით ადრე წამოფრინდა,
 ბრუნავს, როგორც ბურილა:
 ფეხსაცმელი გაიწმინდა,
 სულ მთლად გაიპრიალა.

ხელი — პირი დაიბანა,
 კბილი გაიკრიალა;
 გაკვეთილებს იმეორებს,
 ლექსი ჩააწკრიალა,
 სკოლისაკენ წაქუნტულდა,
 კაბა წააფრიალა.

გაძვალტყავებული ძროხა

მაშინ ჯერ კიდევ ახალგაზრდა მესა-ზღვრე ვიყავ. ის იყო მიველ სადარაჯო-ში, — დაიწყო კოლამ. — უღვაში არ მქონდა აბუსუსებული...

— ახლა გაქვს? — შეაწყვეტინა ბობამ. — მეზრდება, მაგრამ ვიპარსავ. ჰო და, აი, გესმის, როცა ჯერ კიდევ წვერს არ ვიპარსავდი, ერთხელ, ზამთრის დასაწყისში, პირველი თოვლი რომ ჩამოცვივდა, რაზმის უფროსმა წინადადება მომცა მასთან ერთად სანადიროდ წავსულიყავ. მაშინ ჩემი უფროსი ამხ. ავდევეი იყო: ახოვანი, ჯანღონით სავსე, ლამაზი, გულადი ადამიანი, ამასთან ძლიერ მოხერხებული და ჭკვიანი. მოხერხებულილობაში ვერაერინ აჯობებდა. ამიტომ იყო, რომ ვერცერთმა მტერმა ვერ შესძლო ჩვენი საზღვრის გადმოლახვა. შეუძლებელი იყო გადმოსვლა და მით უმეტეს ამხანაგ ავდევეის მოტყუება.

ჰოდა იმას ვამბობდი... მივიღივართ მე და ავდევეი და ვათვალისწინებთ, იქნებ სადმე კურდღელი გამოჩნდესო.

უცებ ამხანაგი ავდევეი შეზერდა და მეუბნება:

— წინ დაიხედე, ამხანაგო ჩისტოვიჩო, თოვლზე საექვოს ვერაფერს ამჩნევ?

მე კარგა დავათვალისწინებ და ვუპასუხებ:

— არა, ამხანაგო მეთაურო, საექვოს ვერაფერს ვამჩნევ. მე ვხედავ მხოლოდ თოვლს და ძროხის კვალს. ალბათ, აქ ძროხამ გაიარა.

— მეტს ვერაფერს ამჩნევ?

— მეტს ვერაფერს, — ვუპასუხებ მე.

ამხანაგმა ავდევემა აღმატებულად შემომხედა, გაიღიმა და მკითხა:

— სად ნახე ასეთი გაძვალტყავებული წვრილი ძროხები, რომელთაც შეიძლოა ამ ხეებს შუა ვავლა? ამ ფიქვებს შორის მხოლოდ კაცს შეუძლია გაიაროს.

— ეგ ძალიან კარგი, მაგრამ კაცი ხომ არ შეიძლება ძროხის ჩლიქებზე იდგეს, კაცი ადამიანის ფეხებით დადის, აქ კი ჩლიქების კვალია.

ამხანაგმა ავდევემა გაიცინა და თქვა:

— ყველაფერი ხდება ამ ქვეყანა. აუხსათუოდ მტერმა გაიარა. ჩვენ უნდა შევიპყროთ იგი. როგორც ჩანს, მას სულ ცოტახნის წინ გაუვლია: ხედავ, თოვლის ფიფქს კვალი ჯერ არ დაუფარავს. გავიქვით, ჩვენ მას დავიჭვრთ. აბა, ერთი ორი!

ჩვენ გავიქვით.

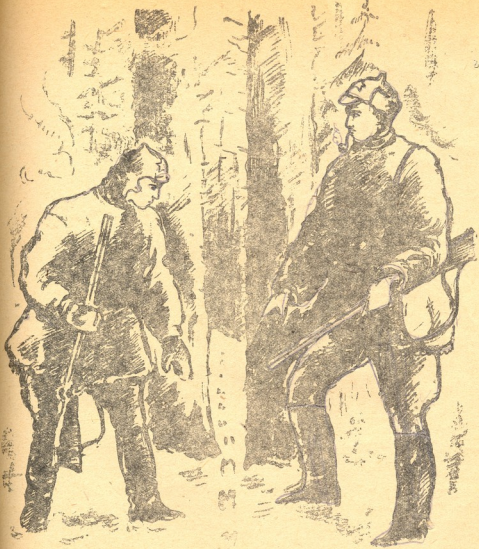
მე საერთოდ სწრაფად დავრბივარ, მაგრამ ჩემ სიკოცხლეში ისე სწრაფად არ მირბენია. საკვირველი ის იყო, რომ ამხანაგი ავდევეი ჩემზე სწრაფად ვარბობდა.

დიდხანს ვირბინებ.

უცებ ვხედავთ, ჩვენ წინ კურდღელი გარბის. შეიძლება ესროლოს კაცმა, მაგრამ მისთვის ვისა სცალიან. ამასობაში პატარა ველზე გამოცვივდით. ვხედავთ, ჩვენ წინ კურდღელი მირბის, კურდღლის წინ კი კაცი გარბის, რაც ძალი დაღწენ აქვს.

— შესდექ! — დაუყვირა ამხანაგმა ავდევემა და ბუღიდან ამოიღო ნაგანი.

კურდღელი მიიმაღა. კაცი კუნძს ამოეფარა და სროლა დაგვიწყო. ვახანებ ძლიერ ბევრი ჰქონდა, მთელი დღე ისროდა.

ჩვენ სიტყვით გავიყინეთ, რადგან პალტოები სირბილის დროს გზაში გადავყარეთ.

— ამ ყოფაში ჩვენ სურდო შეგვეყრება. წავალ, მტერს ზურგიდან მოვუვლი, — წარმოთქვა ამხანაგმა ავდევემა, შეხოვარა ველის და მალულად შევიდა ტყეში. ამასობაში ჩამოხნელდა.

გაიარა ნახევარმა საათმა... საათმა... ის კი არა ჩანს. მტერიც აღარ ისვრის. მე ვეწუხები.

უტეხე შემომგება:

— ამხანაგო ჩისტოვიჩი!
მოვიხედე. ორ კაცს მოვავლე თვალი, მეთაურ ავდევესა და მტერს. ამხანაგი ავდევევი მუუბნება:

— მე მას ცოცხით მიუახლოვდი ზურგიდან. ნაგანი დაეუმოხნე და გავაფრთხილე: თუ გაინძრევი, მოგკლავ მეთქი. კარგი კურდღელია, არა?

მართლაც რომ კარგი კურდღელი იყო: აყლაყუდა, გაბრაზებული, შიშისაგან გაფითრებული. თვალები მგელ-

ივით უბრალებდა. თითქოს დაყვირება უნდოდა.

წაიყვანეთ სადარაჯოში, გზად გაიხილა ნი პალტოები და ქუდები ავკრიფეთ/როცა სადარაჯოში მივედი უკვე მძვინვარებდა შვეამჩნიეთ, რომ მტერს ჩემებზე განზრახ გაყვებულნი ძროხის ჩლიქები ჰქონდა მიმაგრებული.

ბოლოს გამოვიდა, რომ კურდღელს სანადიროდ წავედით, ძროხას დავედუნეთ და კაცე დავიკირეთ. ეს კაცი მგელზე უარესი აღმოჩნდა.

თარგმანი თურქულად შანშიაშვილისა

ქონსვანვინა გამსახარლია

სამფრთხე იაღონი

II

იკავი

ნაფერები ბავშვი გაკირვეულდა; ახირების მიზეზი ჰკითხეს.

ხის ცხენი შემიკახმეთ და აქ მომგვარეთო.

შეუკახმეს, მიპგვარეს ხის ცხენი.

კიდევ რა ვატირებსო?

იაღონების გალია მომიტანეთ და აქ დამიდგითო.

იაღონების გალიაც მიუტანეს და წინ დაუდგეს.

ახლა რაღაღ სტირიო?

ახლა ის სამფრთხიანი იაღონიც აქ მომგვარეთ, წუხელღამ რომ გაფრინდაო ამ გალიიდან.

უკანვე წაიღეს ხის ცხენიცა და იაღონების გალიაც. ხოლო ბავშვი მაგარად დატუქსეს.

ამის შემდეგ აღარც უტირნია კირვეულს.

ქართველი ღედა

ეს ამბავი მოხდა XVII საუკუნის პირველ მეოთხედში. იქამდე საქართველო დაყოფილი იყო სამ სამეფოდ და ხუთ სამთავროდ. სამეფონი: ქართლი, კახეთი და იმერეთი. სამთავრონი: სამეგრელო, გურია, აფხაზეთი, სვანეთი და სამცხე — საათაბეგო (მესხეთი). ეს სამეფო — სამთავრონი სწორად კინკლაობდნენ ურთიერთ შორის და მით ახარებდნენ ქვეყნის მტრებს. მტრები კი იყვნენ მძლავრი ირანი, ხოლო სამხრეთითა და დასავლეთით კიდევ უფრო მძლავრი თურქეთი. ესენი სწორად გზავნიდნენ დიდ ჯაშუებს საქართველოში, არბევდნენ ხალხს, ადებდნენ მიმე ხარკს და ასობით მიჰყავდათ ტყვედ ლაშაზი ქაღ-ვაჭნი.

იმ ხანებში საქართველოს სამეფო-სამთავროებმა ვერ შესძლეს გაერთიანება. გაერთიანების ნაცვლად ქართველი მეფენი ეძებდნენ ღონიერ მთარველსა და მოკავშირეს. მათი ყურადღება მიიპყრო რუსეთმა.

პართლაც, კახეთის მეფე ლეონმა და შემდეგ მისმა შვილმა მეფე ალექსანდრემ იწყეს დესპანთა გზავნა რუსეთში დიდი ფეშკალებით. ისინი სთხოვდნენ მოსკოვის მეფეს მთარველობასა და ჯარებით დახმარებას.

ეს ამბავი გაიგო ირანის მეფემ შაჰაბაზმა. იგი გაბრაზდა, იხმო ადრევე მძველად წაყვანილი კახეთის მეფის ვაჟი მამადინი კონსტანტინე და უბრძანა: „მამაშენი ალექსანდრე და მისი შვილი გიორგი მალაატობენ, „გიაურ ურუსებს“ იწვევენ საქართველოში ჩვენს წინააღმდეგ. ამიტომ წადი შენს ქვეყანაში, მოკალ მაშაშენი და შენი ძმა, დაიპყარ კახეთი. მისი მეფობა შენთვის დამილოცნია. თან გატან საუკეთესო მებრძოლით, 15 ათას კაცისაგან შემდგარ ჯარს. ახლა კი შემომფიცე, რომ მულამ ერთგული იქნები ჩემი და ბეჯითად შეასრულებ ჩემს ბრძანებას“.

კონსტანტინემ შეჰფიცა ერთგულება და ძლიერი ჯარით გამოემართა ივრიაში.

შემოვიდა ჯარით ქიზიუში და სასწრაფოდ მიიწვია მამა და ძმა, ვითომ მოსალაპარაკებლად. ესენიც ენდნენ მას და მცირე ამალით ეწვივნენ კონსტანტინეს ბანაკში. აქ მამა-შვილს შორის მოხდა ცხარე კამათი. მამის კონსტანტინე გამოვიდა თავისი კარვიდან და შეგზავნა მკვლელები. ამით მოჰკლეს მოხუცი მეფე ალექსანდრე და მისი ვაჟი გიორგი, თანაც გაჟლიტეს მათი ამალა.

თავზარი დასცა მთელ კახეთს ამ საშინელმა ამბავმა. კონსტანტინეს საქციელმა ყველაზე მეტად გაამწარა მეფის რძალი, დაქვრივებული ქეთევანი, ეს ფრიად სათნო, მხნე და შამაკი ადაშიანი. მან სასწრაფოდ შეკრიბა 5000-მდე საუკეთესო მებრძოლი და მიმართა შემდეგი სიტყვით:

— ძმებო, კახეთის მამაცნო! ხომ სცანით ყველამ, რა საშინელებაც მოხდა ქიზიუში! შაჰაბაზის ყმამ კონსტანტინემ ამ ორი დღის წინ დაიბარა მეფე ალექსანდრე და მისი ვაჟი და მოჰკლა ვერაგულად. ბოროტმა არსებამ მამისა და ძმის უმანკო სისხლით შეიღება ბინძური ხელები. ამჟამად, ჩვენს კარზე მომდგარი ირანის ჯარით, ის დაპყრობას ემუქრება მთელ კახეთს, კახეთის ხალხს გვემუქრება დაგვადოს კისრად მონობის მძიმე უღელი... ძმებო, ვიყვნეთ მამაცი! მივბაძოთ ჩვენს ქებულ წინაპრებს! ვეკეთოთ მოსიხლევ მტერს თავგანწირვით! დავამარცხოთ იგი, არ შევეშინდეთ სიკვდილს! თავი შევსწიროთ სამშობლოს თავისუფლებას! დღეს მეც, ქართველი ღედა, თქვენთან მოვდივარ ბრძოლის ველზე, თქვენთან ერთად მახელით ხელში... მაშ გაუმარჯოს ჩვენს ტურფა კახეთს!

გაუმარჯოს მამაც შვილებს! გაუმარ-

ჯოს საყვარელი სამშობლოს თავისუფლებას!

— გაუმარჯოს! გაუმარჯოს ჩვენს გამირ დედოფალ ქეთევანს! — შესძახეს აღტაცებით მხედრებმა და იშვილეს ხმლები.

— გაგვიძახე წინ, ქვეყნის ერთგული დედა! მზად ვართ ყველანი დავესხათ მტერს, დავამარცხოთ იგი, ან თავი შევსწიროთ ხალხისა და სამშობლოს თავისუფლებას! — გაიძახოდნენ აღფრთოვანებით მხედარნი. ისინი შესხდნენ ცხენებზე, დარაზმდნენ სწრაფად, ეშურებოდნენ ბრძოლის ველისაკენ... მათ მთავარსარდლობდა კახეთის გმირი დავით ჯანდიერი. ელოდნენ ნიშანს.

ქეთევანი უმზერდა ამ სურათს, უბრწყინავდა მშვენიერი სახე, თვალთაგან ეფრქვეოდა სიხარულის ცრემლები. მისი გული წინასწარ გრძნობდა გამარჯვებას... იგი სწრაფად შეჯდა ცხენზე, გასწორდა წელში, გადახვდა მხედრებს და მისცა ნიშანი.

დაიძრა კახეთის მამაცი ჯარი საომრად. მათ წინ მიაგელვებდა თეთრ არაბულ მერანს თეთრად მოსილი ქართუელი დედა... მის გვერდით ფრიადობდა ზორბა მამაციის ხელში სამეფო დროშა... დიდხანს გუგუნებდა ჰაერში სიმღერის გამორული პანგები...

აშუადღა. შემოდგომის საამო მზე დასტრფოდა ზერებითა და ბალებით შემკულ ალაზნის ველს. საფერავ რქაწითლის მწიფე მტევნები ალამაზებდნენ ვაზნარებს, უღიმოდნენ მგზავრებს, იწვევდნენ საკრეფად.

კიდევ ცოტა ხანი, და სოფ. ველისციხის ბოლოს გამოჩნდა თეთრი კარვები, მტრის ვრცელი ბანაკი. სიფრთხილის გამო აქ შეჩერებულიყო იუდა-კონსტანტინე. იგი მეტად შეაფრთხო და გააოცა

კახთა ჯარის გამოჩენამ. ასე მალე არ მოელოდა მოპირდაპირეს.

მტრის დანახვაზე ქეთევანმა შეაჩერა თავისი მხედრობა, მოაწყობა მხედრობა თათბირი, თუ როგორ და რამხრივ დასცემოდნენ მტერს.

ამ დროს ირანელთა ბანაკს გამოეყო წითელ ცხენზე მჯდარი ერთი ახოვანი მხედარი, მდიდრულად ჩაცმული-შეიარაღებული. ეს იყო თვით კონსტანტინე. იგი მიუახლოვდა კახეთის ჯარს. მან შორითვე შეიცნო ქეთევანი და სურდა მასთან საუბარი. მაგრამ ჩამწარდა წადილი განწირულს. კონსტანტინეს გზაში დახვდა ჩასაფრებული ორი ძმა — ვაჩანაყებდა აკაფეს ხმლით.

ასე დაამთავრა თავისი სამარცხენო არსებობა მამისა და ძმის მკვლელმა.

კონსტანტინეს მოკვლამ ააფრთოვანა კახნი, იმავე დროს თავზარი დასცა ირანის ჯარს.

გალაღებული კახნი სამი მხრივ ეკვეთნენ მტერს. შეიქნა ხელჩართული ბრძოლა შუბით, დამბაჩით, ხმლითა და კალდომით. დავით ჯანდიერის, ნოდარ ჯორჯაძისა და სხვა სარდლების გამორული იერიშები და მქუსარე შეძახილი შიშის ხარს სცემდა ირანელთ. ისინი მალე დამარცხდნენ და თავს უშველეს გაქცევით. კახნი დაედევნენ და უწყალოდ ავტეტდნენ.

რიცხვით სამჯერ მეტი მტერი დამარცხდა. გამარჯვებულთ დარჩა ირანელთა მთელი ბანაკი, უამრავი სურსათი და იარაღი, აგრეთვე ჩაიგდეს ხელში მრავალი ტყვე.

იშვებდა, ზემოებდა კახეთი და ქიზიყი. ისინი გადაურჩნენ საშინაო მტრის დარბევას, მონობის მძიმე უღელს, და ეს საგმირო საქმე ჩაიდინა ქვეყნის ერთგულმა დედამ ქეთევანმა...

ჩვენ, მე-18 სრული საშუალო სკოლის მე-2 კლასის მოსწავლეებმა 1937-38 სასწავლო წელს ბევრი რამ ვისწავლეთ მასწავლებლების ხელმძღვანელობით. ვისწავლეთ ჩვენი საყვარელი მწერლების მოთხრობები და ლექსები. ზოგიერთი მწერლების ნაწარმოებებს შინ ვკითხულობდით.

ჩვენ ვისწავლეთ აგრეთვე ხალხური შემოქმედების ნიმუშები. გავიგეთ რამდენი შაირი, ლექსები, გამოცანები, ანდაზები და ზღაპრები მოგვცა ხალხმა. ლაპარაკი გვქონდა აგრეთვე ტრუმორწმუნეობაზე, როგორ ატყუებდა მეფის მთავრობა ღარიბ მუშებსა და გლეხებს, როგორ იღრჩობოდა მშრომელი ხალხი გაუნათლებლობის ქაობში.

გავეცანით საზღვარგარეელი ბავშვების ცხოვრებას, გავიგეთ, რა პირობებში არიან ისინი და როგორ გაქირავებას განიცდიან. გარდა სხვადასხვა მწერლის ნაწერების კითხვისა, ჩვენს ვწერდით პატარა მხატვრულ მოთხრობებს და ამით ვიმდიდრებდით ენას.

ახლა მე-2 კლასში გადავედი. ჩვენ კლასში ბევრი ფრიადოსანია. ამთში მეც ვურევივარ.

29 მაისს ჩვენ საღამო მოვაწყეთ. მე მივესალმე ჩვენი ოლქის დეპუტატობის კანდიდატს ლუბა შენგელიას და მივა-

რთვი თაიგული. პიესაში ვთამაშობდი გერმანელი ბიჭის როლს. ვკითხულობდი ჩემს საკუთარ მოთხრობას.

ახლა სოფლებში მივდივართ დასასვენებლად და ერთი წუთითაც არ გვაფიქვდება ძია ლავრენტი ბერიას სიტყვები: „მოწაფეთა გმირობა და სიმამაცე — ეს არის სწავლა ფრიადზე“.

ახალ წელს ენერგიით საესე დავბრუნდებით სკოლაში და დავწავლებით სწავლას.

თბილისის მე-18 სკ. II-კლ. მოსწავლე გურამ ახათიანი

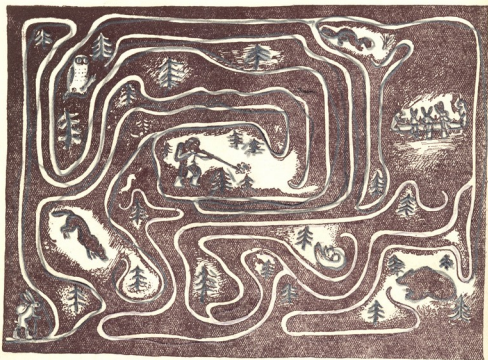
1. ის რა არის, სულ რომ დადის, არ ისვენებს, არ იძინებს?
2. ერთი დადის, ერთი დახტის, მესამე ძლივს მიბაჯბაჯვებს.
3. ტყეში იშვა, ტყეში ცხოვრობს, თავზეც ხე ამოსვლია.
4. გათენდება — გამოჩნდება, სადაც წავალ, თან წამყვება.

არც ხმას იღებს, არც კვალს ტოვებს, დაღამდება — მიმატოვებს.

5. არც თერძია, არც ხარაზი, ნემსები აქვს უთვალავი.

6. უენო ამბავს მოპყვება, ნეტავი მოგასმენია! იმისგან ცოდნის შეძენა არ არის მოსაწყენია.

ღ ა ბ ი რ ი ნ 6 8 0

კურდღლეებმა ლხინი გამართეს. სტუმრად მიიწვიეს თავიანთი მეგობარი კურდღელი — იაგორი. აი, მიუახლოვდა ტყეს იაგორი და შეჩერდა. რომელი ბილიკით წაივდეს? ტყეში საშინელი მზეცები ცხოვრობენ. თუ მათ ჩაუვარდება ხელში, საბრალო კურდღელს თავლის დახამხამებაში შესასწავლენ. თუ მონადირეს წააწყდება სადმე, ესეც სახიფათოა!

იაგორი კვიანი კურდღელი იყო. მან მოახერხა გვერდი აეკცია მონადირისა და მტაცებელი ცხოველებისათვის.

მონახეთ ის ბილიკი, რომლითაც კურდღელმა იაგორმა მიიღწია თავის მასპინძლებთან წვეულებაზე.

აღებულია „ჩიფიდან“.

გ ა მ ო ტ ა ნ ე ბ ი

I

გარეული ფრინველია, მაგრამ ვხვდებით შინაც გაზრდილს, ბოლო უგავს დიდ მარაოს, მოხატულს და კოხტად გაშლილს. მუდამ გინდათ, რომ უცქიროთ, ლამაზია, საკვირველი! ახლა ამის გამოცნობას მე — ავტორი თქვენგან ველი.

II

კუდფარფაშა ცხოველია, ხტუნია და ძალზე ცმუტი, ხიდან ისე დაეშვება, როგორც კარგი პარაშუტი, დასაქერად საძნელოა, რადგან არის იგი ფრთხილი, საჭმელად და საკნატუნოდ ერთობ უყვარს რკო და თხილი.

აღ. სარინოვი